

Konstitutionsutskottets betänkande 2025/26:KU34

En grundlagsskyddad aborträtt samt utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten och rätten till medborgarskap

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag och föreslår att riksdagen antar som vilande regeringens förslag till lag om ändring i regeringsformen.

Regeringens förslag innebär att rätten till abort införs i regeringsformen som en ny grundläggande fri- och rättighet. Vidare föreslås att det ska bli möjligt att meddela föreskrifter om att det svenska medborgarskapet ska fråntas den som är medborgare i en annan stat och som har förvärvat medborgarskapet genom oriktiga eller vilseledande uppgifter eller genom annat otillbörligt handlande, eller som har dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen. Regeringen föreslår även att föreningsfriheten ska få begränsas när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt allvarlig brottslighet för att uppnå ekonomisk vinning eller annan otillbörlig fördel.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns sju reservationer (V, C, MP) och ett särskilt yttrande (S).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:78 En grundlagsskyddad aborträtt samt utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten och rätten till medborgarskap.

Elva yrkanden i följdmotioner.

Sju yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	6
Grundlagsförslaget m.m.	6
Reservationer	26
1. Grundlagsförslaget, punkt 1 (V).....	26
2. Grundlagsförslaget, punkt 1 (C)	27
3. Grundlagsförslaget, punkt 1 (MP)	29
4. Skydd av aborträtten, punkt 2 (C).....	30
5. Skydd av aborträtten, punkt 2 (MP)	31
6. Återkallelse av medborgarskap, punkt 3 (C)	31
7. Utvärdering av begränsningen av föreningsfriheten, punkt 4 (V)	32
Särskilt yttrande.....	34
Grundlagsförslaget, punkt 1 (S).....	34
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	35
Propositionen	35
Följdmotionerna	35
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	36
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	38
<i>Bilaga 3</i>	
Reservantens lagförslag (V).....	41
<i>Bilaga 4</i>	
Reservantens lagförslag (C).....	42

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Grundlagsförslaget

Riksdagen antar som vilande regeringens förslag till lag om ändring i regeringsformen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:78 och avslår motionerna

2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3,

2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 1 och 4 samt

2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3.

Reservation 1 (V)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

2. Skydd av aborträtten

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3583 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 4,

2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 47,

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 69,

2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 1 och

2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 4 (C)

Reservation 5 (MP)

3. Återkallelse av medborgarskap

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1730 av Borianan Åberg och Jan Ericson (båda M),

2025/26:2045 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 110,

2025/26:3793 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och

2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 6 (C)

4. Utvärdering av begränsningen av föreningsfriheten

Riksdagen avslår motion

2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 7 (V)

Stockholm den 7 maj 2026

På konstitutionsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mats Green (M), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Oskar Svärd (M), Per-Arne Håkansson (S), Mauricio Rojas (L), Ulrik Nilsson (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Muharrem Demirok (C), Susanne Nordström (M), Jan Riise (MP), Lars Englund (M), Peter Hedberg (S), Martin Westmont (SD) och Lena Malm (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2025/26:78 En grundlagsskyddad aborträtt samt utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten och rätten till medborgarskap. I propositionen föreslår regeringen ändringar i regeringsformen.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen. Av redogörelsen framgår att regeringen i juni 2023 gav en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att utreda några frågor om det skydd för grundläggande fri- och rättigheter som gäller enligt 2 kap. regeringsformen. Kommittén, som antog namnet 2023 års fri- och rättighetskommitté, överlämnade i januari 2025 betänkandet Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter (SOU 2025:2).

I betänkandet behandlas elva yrkanden i tre följdmotioner och sju yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändringar i regeringsformens bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter.

Rätten till abort och de intressen som den skyddar är av så stor betydelse att rättigheten bör komma till uttryck i grundlag. Regeringen föreslår därför att rätten till abort införs som en ny grundläggande fri- och rättighet i regeringsformen.

Regeringen föreslår vidare att det ska bli möjligt att meddela föreskrifter om att det svenska medborgarskapet ska fråntas den som är medborgare i en annan stat och som har förvärvat medborgarskapet genom oriktiga eller vilseledande uppgifter eller genom annat otillbörligt handlande, eller som har dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen.

Den organiserade brottsligheten är systemhotande. Grundlagsskyddet för föreningsfriheten hindrar i dag en heltäckande kriminalisering av deltagande i kriminella sammanslutningar. Regeringen föreslår därför att föreningsfriheten ska få begränsas när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt allvarlig brottslighet för att uppnå ekonomisk vinning eller annan otillbörlig fördel.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Utskottets överväganden

Grundlagsförslaget m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar som vilande regeringens förslag till lag om ändring i regeringsformen.

Förslagen innebär att det införs ett grundlagsskydd för rätten till abort. Vidare att det ska bli möjligt att frånta det svenska medborgarskapet från personer med dubbla medborgarskap om medborgarskapet har förvärvats på felaktiga grunder eller när personen har dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen. Förslagen innebär vidare utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt allvarlig brottslighet.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avslag på regeringens förslag om en möjlighet att begränsa rätten till abort för andra än svenska medborgare. Riksdagen avslår vidare motionsyrkanden om avslag på regeringens förslag om att införa en möjlighet att återkalla medborgarskap och ett motionsyrkande om en ändring av förslaget. Riksdagen avslår även ett motionsyrkande om avslag på regeringens förslag om att möjliggöra begränsningar av föreningsfriheten.

Riksdagen avslår vidare motionsyrkanden med tillkännagivanden om skydd av aborträtten, återkallelse av medborgarskap och utvärdering av begränsningen av föreningsfriheten.

Jämför reservation 1 (V), 2 (C), 3 (MP), 4 (C), 5 (MP), 6 (C) och 7 (V) samt det särskilda yttrandet (S).

Gällande rätt

Rätten till abort

Rätten till abort regleras för närvarande inte i regeringsformen.

En gravid kvinnas rätt till abort regleras i abortlagen (1974:595). Av abortlagen framgår att om en kvinna begär att hennes havandeskap ska avbrytas får en abort utföras om åtgärden vidtas före utgången av den 18:e havandeskapsveckan och den inte på grund av sjukdom hos kvinnan kan antas medföra allvarlig fara för hennes liv eller hälsa (1 §).

Efter utgången av den 18:e havandeskapsveckan får en abort utföras endast om Socialstyrelsen ger kvinnan tillstånd till åtgärden. Ett sådant tillstånd får lämnas endast om det finns synnerliga skäl för aborten (3 § första stycket). Tillstånd till abort får inte lämnas om det finns anledning att anta att fostret är

livsdugligt (3 § andra stycket). Om abort vägras i fall som avses i 1 § ska frågan omedelbart underställas Socialstyrelsens prövning (4 §).

Endast den som är behörig att utöva läkaryrket får utföra abort eller avbryta havandeskap enligt 6 § (5 § första stycket). Abort eller avbrytande av havandeskap enligt 6 § ska ske på allmänt sjukhus eller på annan sjukvårdsinrättning som Inspektionen för vård och omsorg har godkänt (5 § andra stycket).

Socialstyrelsen får ge tillstånd till avbrytande av havandeskap efter utgången av den 18:e havandeskapsveckan och oavsett hur långt havandeskapet framskridit, om det kan antas att havandeskapet på grund av sjukdom eller kroppsligt fel hos kvinnan medför allvarlig fara för hennes liv eller hälsa (6 § första stycket).

Skyddet för det svenska medborgarskapet

Regeringsformen

Skyddet för det svenska medborgarskapet regleras i 2 kap. 7 § andra stycket regeringsformen. I bestämmelsen anges att ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket får fråntas sitt medborgarskap. Det får dock föreskrivas att barn under 18 år i fråga om sitt medborgarskap ska följa föräldrarna eller en av dem. Bestämmelsen om skyddet för medborgarskapet hindrar att förbudet mot landsförvisning i 2 kap. 7 § första stycket regeringsformen kringgås genom att någon fråntas sitt svenska medborgarskap (prop. 1975/76:209 s. 121 och SOU 1972:15 s. 198 f.). Genom ordet fråntas markeras att det ska vara fråga om att någon förlorar sitt medborgarskap utan personens uttryckliga samtycke (prop. 1973:90 s. 300 f. och prop. 2009/10:80 s. 250). Skyddet för medborgarskapet är absolut med undantag för de begränsningar som följer av grundlagsbestämmelsen.

Lagen om svenskt medborgarskap

Bestämmelser om förlust av medborgarskap genom preskription finns i 14 § lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap (medborgarskapslagen). Som huvudregel gäller att en svensk medborgare förlorar sitt svenska medborgarskap när han eller hon fyller 22 år, om han eller hon är född utomlands, aldrig har haft hemvist i Sverige och inte heller har varit här under förhållanden som tyder på samhörighet med landet. Förlust av svenskt medborgarskap sker inte om detta skulle leda till att personen blir statslös.

Internationella konventioner

Rätten till medborgarskap och förlust av medborgarskap behandlas i flera internationella konventioner som Sverige har tillträtt.

År 1961 antogs FN-konventionen om begränsning av statslöshet (SÖ 1969:12). Konventionen syftar till att förhindra uppkomsten av statslöshet och underlätta för statslösa personer att få ett medborgarskap. Enligt konventionen ska en fördragsslutande stat inte beröva någon medborgarskapet om det skulle göra honom eller henne statslös (artikel 8.1). Även om det leder till statslöshet

får medborgarskapet dock berövas någon när medborgarskapet har erhållits genom osanna uppgifter eller bedrägligt förfarande (artikel 8.2 b). Vidare får en fördragsslutande stat behålla rätten att beröva en person hans eller hennes medborgarskap, även om det leder till statslöshet, om staten vid tiden för undertecknande eller ratificering av eller anslutning till konventionen förbehåller sig att behålla sådan rätt som vid nämnda tid är inskriven i statens nationella lag, om personen i strid med sin lojalitetsplikt mot den fördragsslutande staten har uppfört sig på sätt som allvarligt står i strid med statens vitala intressen (artikel 8.3 a).

Europeiska konventionen om medborgarskap antogs 1997 av Europarådet (SÖ 2001:20), i det följande kallad medborgarskapskonventionen. Enligt konventionen tillåts fråntagande av medborgarskap endast undantagsvis, bl.a. vid förvärv av medborgarskap genom bedrägligt förfarande, osanna uppgifter eller förtigande av relevanta omständigheter av sökanden (artikel 7.1 b). Vidare är det enligt konventionen tillåtet med förlust av medborgarskap vid uppförande som allvarligt skadar konventionsstatens vitala intressen (artikel 7.1 d). En konventionsstat får föreskriva att medborgarskap i den staten ska förloras av barn till föräldrar som förlorar medborgarskapet. Det gäller dock inte i de fall medborgarskapet förloras på grund av ett uppförande som allvarligt skadar konventionsstatens vitala intressen. Barn ska inte heller berövas sitt medborgarskap om någon av föräldrarna behåller det (artikel 7.2). Slutligen ska medborgarskap inte fråntas någon som därigenom skulle bli statslös, med undantag för fall då medborgarskapet har erhållits genom bedrägligt förfarande, osanna uppgifter eller förtigande av relevanta omständigheter (artikel 7.3).

Den grundlagsskyddade föreningsfriheten

Enligt 2 kap. 1 § första stycket 5 regeringsformen är var och en gentemot det allmänna tillförsäkrad föreningsfrihet. Denna frihet definieras som en frihet att sammansluta sig med andra för allmänna eller enskilda syften. Föreningsfriheten är vid sidan av yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten och religionsfriheten en av de s.k. positiva opinionsfriheterna. Bland de fri- och rättigheter som regleras i regeringsformen intar opinionsfriheterna en särställning på grund av det samband som råder med den fria åsiktsbildningen, vilken utgör en av grunderna för vårt demokratiska statskick.

Föreningsfriheten får under vissa snävt avgränsade förutsättningar begränsas genom vanlig lag. En begränsning får göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den. Den får inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Begränsningen får inte göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning (2 kap. 20 och 21 §§ regeringsformen).

Föreningsfriheten får dessutom endast begränsas när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt eller understöder terrorism eller vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande (2 kap. 24 § andra stycket).

Den möjlighet som finns att begränsa föreningsfriheten när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt eller understöder terrorism infördes för att möjliggöra en bredare kriminalisering av deltagande i en terroristorganisation. Detta begränsningsändamål infördes genom en ändring i 2 kap. 24 § andra stycket regeringsformen som trädde i kraft den 1 januari 2023 (prop. 2021/22:42, bet. 2021/22:KU13, bet. 2022/23:KU4, rskr. 2022/23:9).

Propositionen

Rätten till abort

Aborträtten ska ges grundlagsskydd

Regeringen föreslår att det i regeringsformen införs en bestämmelse som anger att den som är gravid har rätt att avbryta sin graviditet enligt bestämmelser som meddelas i lag.

Regeringen instämmer med kommittén att inskränkningar av aborträtten innebär en begränsning av kvinnors frihet och förutsättningar att kunna planera sina liv. I förlängningen riskerar sådana inskränkningar också att leda till att osäkra abortmetoder används, vilket kan medföra stora hälsorisker för den gravida kvinnan. Det finns alltså ett nära samband mellan rätten till abort och åtnjutandet av andra fri- och rättigheter, såsom rätten till liv och kroppslig integritet. Regeringen ansluter sig till kommitténs uppfattning att rätten till abort är en grundläggande frihetsfråga som har avgörande betydelse för ett jämställt samhälle. En utgångspunkt för den fortsatta bedömningen är därmed att rätten till abort är en viktig del av den grundläggande rätten att bestämma över sin egen kropp.

Regeringen framhåller att aborträtten har ett starkt folkligt stöd och att samtliga partier i riksdagen står bakom den nuvarande abortlagstiftningen. I den meningen är rätten till abort inte hotad. Regeringen delar dock kommitténs uppfattning att det är viktigt att rätten till abort kan garanteras om vi skulle få en utveckling i Sverige där rätten ifrågasätts.

Regeringen framhåller vidare att det även är av betydelse att den rätt till abort som kan sägas följa av den internationella rätten inte i sig innebär ett starkare skydd än det som följer av nationell lagstiftning. Varken FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor eller någon annan internationell överenskommelse som Sverige är bunden av reglerar aborträtten som sådan. I stället ses rätten till abort som ett utflöde av andra rättigheter, såsom rätten till liv eller privatliv samt förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling. Detsamma gäller det skydd som kan utläsas ur

den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Regeringen konstaterar liksom kommittén att långtgående inskränkningar av aborträtten skulle kunna få stor påverkan på en gravid kvinnas möjligheter att bestämma över sin egen kropp och att själv välja om och när hon vill ha barn. Mot denna bakgrund anser regeringen i likhet med kommittén att det finns behov av att stärka skyddet för rätten till abort.

Regeringen anser liksom kommittén att rätten till abort och de intressen som den skyddar är av så stor betydelse att rättigheten bör komma till uttryck i grundlag. En bestämmelse om rätten till abort skulle vara ett nytt inslag i regeringsformens rättighetsreglering, eftersom ett grundlagsskydd i så fall skulle ges för en viss typ av hälso- och sjukvård. I likhet med kommittén tar regeringen fasta på att införandet av ett grundlagsskydd för aborträtten kan ses som en utvidgning av skyddet för de kroppsliga fri- och rättigheterna.

Mot den bakgrunden ansluter sig regeringen till kommitténs bedömning att rätten till abort och de intressen som den skyddar är av så stor betydelse att rättigheten bör komma till uttryck i grundlagen. För att denna rätt ska ges ett reellt skydd, bör en bestämmelse införas i 2 kap. regeringsformen som slår fast den principiella rätten till abort och att det närmare innehållet i rättigheten bestäms genom vanlig lag. Regeringen anser att en ny grundlagsbestämmelse bör utformas som ett krav på lagstiftaren att det ska finnas lagstiftning till skydd för aborträtten. Det betyder att det vid varje tidpunkt ska finnas en reglering i lag som innebär att rätten till abort skyddas. En sådan bestämmelse ställer inte upp några särskilda krav på hur rättigheten ska utformas i materiellt hänseende. Det blir en fråga för riksdagen att avgöra genom vanlig lag. Regeringen framhåller att förslaget innebär att lagstiftningen inte får utformas på ett sätt som innebär att rätten till abort endast blir formell eller närmast illusorisk.

Sammantaget anser regeringen att övervägande skäl talar för att bestämmelsen, i enlighet med kommitténs förslag, bör avse rätten att avbryta en graviditet. Rättigheten bör endast tillkomma den som är gravid.

Särskilda begränsningar för andra än svenska medborgare

Regeringen föreslår att för andra än svenska medborgare här i riket ska särskilda begränsningar få göras genom lag i fråga om rätten att avbryta en graviditet. Regeringen anför att utgångspunkten bör vara att grundlagsskyddet ska var detsamma för både svenska och utländska medborgare. Samtidigt instämmer regeringen i kommitténs bedömning att det inte kan uteslutas att det kan uppkomma behov av att genom bestämmelser i lag begränsa rätten att avbryta en graviditet för utländska medborgare.

Fråntagande av medborgarskap

Beslut om medborgarskap som har meddelats på felaktiga grunder ska kunna återkallas

Regeringen föreslår att det ska föreskrivas att det svenska medborgarskapet ska fråntas den som har förvärvat medborgarskapet genom oriktiga eller vilseledande uppgifter eller genom annat otillbörligt handlande.

Regeringen framhåller att ett fråntagande av det svenska medborgarskapet innebär att den enskilde förlorar de grundläggande fri- och rättigheter som bara är garanterade för svenska medborgare, bl.a. skyddet mot landsförvisning. Skyddet för medborgarskapet är således en central del i den enskildes rättighetsskydd. En begränsning av den grundlagsskyddade rätten till medborgarskap skulle innebära en genomgripande förändring av den svenska medborgarskapsrätten. Regeringen anser därför, i likhet med kommittén, att utvidgningar av möjligheterna att begränsa det befintliga skyddet för medborgarskapet bör komma i fråga endast om det finns starka skäl som talar för detta.

Regeringen framhåller att det enligt 2 kap. 7 § regeringsformen inte finns någon möjlighet att återkalla ett beslut om medborgarskap som har meddelats på felaktiga grunder, oavsett hur stora bristerna med beslutet är. Regeringen instämmer i kommitténs bedömning att det inte framstår som en rimlig ordning att beslut om att bevilja medborgarskap aldrig går att ompröva, oavsett hur stora bristerna är. Enligt regeringen är det rimligt att ett beslut som har tillkommit på grund av ett otillbörligt förfarande ska kunna rättas till. Medborgarskapet är ett rättsligt förhållande mellan medborgaren och staten som medför rättigheter och skyldigheter för båda parter och representerar det formella medlemskapet i det svenska samhället. Det finns enligt regeringen ett berättigat intresse och egenvärde i att skydda och stärka detta förhållande och samtidigt värna samhörigheten mellan medborgaren och staten. Precis som kommittén framhåller kan en möjlighet till omprövning bidra till att stärka legitimiteten av beslut om medborgarskap. Därmed minskar risken för att värdet av medborgarskapet undergrävs och för att den stora majoritet som blir svenska medborgare på korrekta grunder misstänkliggörs.

Ett skäl mot fråntagande av medborgarskap som återkommande har förts fram är risken för statslöshet och att det inte går att utvisa en person som blir statslös. Regeringen konstaterar att argumentet om ökad risk för statslöshet inte längre har samma relevans eftersom Sverige numera fullt ut tillåter dubbla medborgarskap. Detsamma gäller flera andra länder. Regeringen föreslår dessutom att det svenska medborgarskapet ska kunna fråntas endast den som även är medborgare i en annan stat (se nedan).

Regeringen anser i likhet med kommittén att de grundläggande förutsättningarna för fråntagande av medborgarskap bör anges i grundlag. Regeringen hänvisar till att enligt medborgarskapskonventionen får det föreskrivas att medborgarskap ska förloras när förvärvet har skett genom

bedrägligt förfarande, osanna uppgifter eller undanhållande av relevanta sakförhållanden av sökanden. Regeringen instämmer i kommitténs bedömning att det finns anledning att använda ett annat uttryck än osanna uppgifter eller undanhållande av relevanta sakförhållanden i regeringsformen. Enligt regeringen finns det skäl att utgå från den terminologi som används i förvaltningslagen och föreslår att uttrycket oriktiga eller vilseledande uppgifter används.

Regeringen delar kommitténs uppfattning att ett annat uttryck än bedrägligt förfarande bör användas för att tydliggöra att fråntagande av medborgarskap inte är begränsat till sådant som utgör ringa bedrägeri, vilket tidigare benämndes bedrägligt beteende. Regeringen anser dock att uttrycket otillbörligt handlande är tydligare och modernare än otillbörligt förfarande, och bör användas i regeringsformen.

Regeringen framhåller vidare att de oriktiga eller vilseledande uppgifterna eller det otillbörliga handlandet ska ha varit av avgörande betydelse för att förvärva det svenska medborgarskapet, vilket betyder att det ska vara fråga om en situation där personen inte skulle ha beviljats sitt medborgarskap om de rätta förhållandena hade varit kända eller om det otillbörliga handlandet inte hade förekommit.

Regeringen anser att alla slags förvärv av medborgarskap bör omfattas, dvs. medborgarskap som förvärvas automatiskt, efter anmälan eller efter ansökan.

Medborgarskap ska kunna fråntas en person vid viss allvarlig brottslighet

Regeringen föreslår vidare att det införs en möjlighet att föreskriva att den som har begått viss allvarlig brottslighet fråntas sitt medborgarskap.

Regeringen instämmer i kommitténs bedömning att en person som har begått viss brottslighet mot grundläggande svenska intressen, exempelvis på uppdrag av en annan stat, kan hävdas ha visat sig grovt illojal mot den svenska staten och därför inte bör ha rätt att åtnjuta de grundläggande rättigheter som det svenska medborgarskapet medför. Enligt regeringen är det angeläget att skydda och stärka det särskilda band av solidaritet och lojalitet som finns mellan den svenska staten och medborgarna, liksom den ömsesidighet i fråga om rättigheter och skyldigheter som utgör grunden för medborgarskapet. Det är viktigt att det svenska medborgarskapet tillmäts stor betydelse och respekteras och värnas i högre grad än i dag. Regeringen framhåller att det primära syftet med bestämmelsen om att kunna frånta en individ sitt medborgarskap är att fastställa att samhällskontraktet mellan individen och Sverige har brutits. Kommitténs förslag innebär att personer som har begått viss allvarlig brottslighet mot svenska intressen och därigenom visat sig grovt illojala mot den svenska staten inte kommer att få behålla sitt medborgarskap och de förmåner som följer med det. Regeringen anser att förslaget därmed kan förväntas öka förtroendet för staten och stärka betydelsen av det svenska medborgarskapet.

Regeringen delar inte den oro som uttryckts av en remissinstans om att det finns en risk för att medborgarskap i framtiden kan komma att fråntas en person godtyckligt eller vid mindre allvarlig brottslighet. Kommitténs förslag innebär att medborgarskap kan fråntas en person som har dömts för viss allvarlig brottslighet mot grundläggande svenska intressen. Det gäller även med den utformning som regeringen föreslår. Det föreslås vidare att föreskrifter som har meddelats med stöd av bestämmelsen inte får stå i strid med Sveriges internationella åtaganden. Det finns alltså tydliga begränsningar när det gäller vilken typ av brottslighet som det kan bli fråga om.

Regeringen hänvisar vidare till att Sverige vid en internationell jämförelse är ett av få länder där grundlag hindrar fråntagande av medborgarskap på grund av brott. Det faktum att många länder i Europa numera har regler om återkallelse av medborgarskap talar för att det även i Sverige bör finnas en sådan möjlighet. Det är en klar fördel om reglerna är enhetliga, inte minst därför att det i annat fall finns en risk för att terrorister eller andra grovt kriminella personer ser Sverige som en lämplig tillflyktsort. Brott mot grundläggande svenska intressen, såsom arbete för utländsk underrättelse-tjänst, kan dessutom utgöra ett allvarligt säkerhetsshot mot Sverige. En möjlighet att kunna återkalla ett medborgarskap vid brottslighet mot staten kan därmed i någon mån antas öka den nationella säkerheten.

Regeringen anser vidare att grundlagsbestämmelsen inte bör innehålla en brottskatalog. Ett skäl är att en detaljerad grundlagsreglering, precis som kommittén påpekar, skulle avvika från hur bestämmelserna i 2 kap. regeringsformen i övrigt är utformade. En brottskatalog skulle också riskera att kräva återkommande uppdateringar med anledning av ändringar i den straffrättsliga regleringen. Enligt regeringens uppfattning bör en grundlagsbestämmelse utformas på ett sätt som gör att den kan förväntas vara beständig över tid.

Regeringen anser således inte att grundlagsbestämmelsen bör innehålla en brottskatalog utan bör i stället omfatta viss typ av brottslighet. Regeringen instämmer i kommitténs bedömning att det bör vara möjligt att meddela föreskrifter om fråntagande av medborgarskap på grund av brott som allvarligt hotar Sveriges säkerhet eller brott som omfattas av Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion. Regeringen bedömer vidare att medborgarskap även bör kunna fråntas en person vid viss allvarlig systemhotande brottslighet som begås inom ramen för kriminella nätverk. Eftersom sådan brottslighet inte annat än undantagsvis omfattas av kommitténs förslag behöver grundlagsbestämmelsen ges en annan utformning. Ett alternativ som kommittén har övervägt men inte kunnat enas om är att medborgarskap ska kunna fråntas den som har dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen.

Regeringen hänvisar till att enligt medborgarskapskonventionen får en konventionsstat i sin nationella lagstiftning föreskriva att medborgarskap ska förloras vid uppförande som allvarligt skadar konventionsstatens vitala intressen (artikel 7.1 d). Regeringen anför att en fördel med att använda samma

uttryck i regeringsformen som i medborgarskapskonventionen är att efterlevnaden av Sveriges folkrättsliga åtaganden betonas. En annan fördel är att det ligger i linje med hur regleringen ser ut i våra nordiska grannländer.

Uttrycket vitala intressen markerar att det måste handla om intressen som är av helt grundläggande betydelse för en nation. Enligt kommittén avses med brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen brott som hotar sådant som staten har ett särskilt ansvar för att skydda, främst Sveriges säkerhet och grundlagsskyddade värden såsom demokrati och rättssäkerhet. Regeringen instämmer i kommitténs bedömning. Utöver detta vill regeringen tillägga att brottslighet som äventyrar centrala delar av statens grundläggande funktioner, däribland statens våldsmonopol, kan allvarligt skada Sveriges vitala intressen. Det är karaktären av brottet tillsammans med dess följdverkningar som är avgörande för bedömningen.

Regeringen bedömer att uttrycket brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen omfattar sådan brottslighet som avses i kommitténs förslag, dvs. brott som allvarligt hotar Sveriges säkerhet och brott som omfattas av Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion. Uttrycket omfattar även viss allvarlig systemhotande brottslighet som begås inom ramen för kriminella nätverk. Det vitala intresse som aktualiseras i det sammanhanget är främst statens grundläggande funktion att upprätthålla sitt våldsmonopol. Det kan t.ex. handla om skjutningar, sprängdåd eller andra grova våldsbrott som är av sådan omfattning att det hotar samhällets förmåga att upprätthålla allmän ordning och säkerhet i en viss stadsdel eller annat geografiskt område. Den organiserade brottsligheten kan också hota demokratin eller rättssäkerheten. Ett exempel på det är allvarliga och omfattande brottsliga angrepp mot myndigheter eller politiskt beslutsfattande, t.ex. efter infiltration eller i form av hot eller våld, som innebär en väsentlig negativ påverkan på myndighetens eller den beslutande församlingens förmåga att utföra sin uppgift. Detta innebär att även storskalig och systematisk välfärdsbrottslighet, beroende på omständigheterna, kan omfattas av uttrycket.

Regeringen anser att uttrycket brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen är väl avgränsat på så sätt att lagstiftarens möjligheter att meddela föreskrifter om frångående av medborgarskap inte blir mer långtgående än nödvändigt.

Enligt regeringen saknas det anledning att i grundlagsregleringen göra skillnad mellan olika slags förvärv av medborgarskap. Bestämmelsen bör alltså gälla oavsett om medborgarskapet har förvärvats automatiskt, efter anmälan eller efter ansökan.

Krav på ytterligare medborgarskap

Regeringen framhåller vidare att utgångspunkten i flera internationella konventioner som Sverige har anslutit sig till är att alla har rätt till ett medborgarskap och att statslöshet ska undvikas. Principen att statslöshet ska undvikas är även en central utgångspunkt i den svenska medborgarskapslagstiftningen och i praxis. Skyddet för medborgarskapet är centralt i den

enskildes rättighetsskydd. Genom att förhindra att statslöshet uppstår, skyddas även rätten till medborgarskap. Enligt regeringen utgör det ett viktigt led i stärkandet av det svenska medborgarskapet att på konstitutionell nivå införa ett förbud mot fråntagande av medborgarskap i de fall åtgärden leder till att den enskilde saknar medborgarskap. Regeringens förslag om att kunna meddela föreskrifter om fråntagande av det svenska medborgarskapet bör därför endast omfatta den som även är medborgare i en annans stat.

En särskild regel om Sveriges internationella åtaganden

Regeringen framhåller att det finns ett generellt krav på lagstiftaren att inte meddela föreskrifter i strid med Sveriges internationella åtaganden och att det i 2 kap. 19 § regeringsformen finns ett uttryckligt krav att lag eller annan föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen.

Regeringen instämmer i kommitténs bedömning att det bör skapas en garanti för att Sveriges internationella åtaganden inte sätts åt sidan genom inhemska föreskrifter. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att det införs en bestämmelse som innebär att föreskrifter om fråntagande av medborgarskap som meddelas med stöd av de nya bestämmelserna inte får stå i strid med Sveriges internationella åtaganden. Den föreslagna bestämmelsen utgör en tydlig markering av att lagstiftaren är skyldig att vid meddelande av föreskrifter om fråntagande av medborgarskap säkerställa att föreskrifterna är förenliga med de internationella åtagandena.

Det kvalificerade lagstiftningsförfarandet

Regeringen föreslår att det s.k. kvalificerade förfarandet vid rättighetsbegränsande lagstiftning i 2 kap. 22 § regeringsformen ska tillämpas på föreskrifter om fråntagande av medborgarskap som meddelas med stöd av de nya bestämmelserna. Bestämmelsen innebär att ett förslag till en rättighetsbegränsande lag enligt 20 §, om förslaget inte avslås av riksdagen, på yrkande av lägst tio ledamöter ska vila i minst 12 månader från det att det första utskottsyttandet över förslaget anmäldes i riksdagens kammare. Riksdagen får dock anta förslaget direkt om minst fem sjättedelar av de röstande enas om beslutet. Regeringen anser att det finns goda skäl att göra det kvalificerade förfarandet tillämpligt även när det gäller föreskrifter om fråntagande av medborgarskap, vilket skulle innebära en förstärkning av skyddet för medborgarskapet. Genom förfarandet ges tid till eftertanke och ökade möjligheter för en fördjupad debatt i frågan.

Barns medborgarskap

Regeringen anför att den svenska medborgarskapslagstiftningen bygger på härstamningsprincipen, vilken innebär att föräldrarnas medborgarskap är avgörande för ett barns medborgarskap, och principen att statslöshet ska undvikas. Utgångspunkten är alltså att ett barn ska följa sina föräldrar i fråga om både förvärv och förlust av medborgarskap. Regeringen instämmer dock i kommitténs bedömning att det i enlighet med medborgarskapskonventionen

finns anledning att avvika från den utgångspunkten om en förälder förlorar sitt medborgarskap på grund av uppförande som allvarligt skadar statens vitala intressen. Ett barn bör alltså i sådana fall inte förlora sitt medborgarskap. Regeringen anser däremot att det saknas skäl att utsträcka undantaget från härstamningsprincipen till att omfatta även frantagande av medborgarskap på felaktiga grunder.

Föreningsfriheten i förhållande till kriminella sammanslutningar

Föreningsfriheten omfattar kriminella sammanslutningar

Regeringens bedömning är att grundlagsskyddet för föreningsfriheten omfattar enskilda som är med i kriminella sammanslutningar. Ett generellt förbud mot deltagande i kriminella sammanslutningar innebär alltså en begränsning av den grundlagsskyddade föreningsfriheten. Det kan enligt regeringen inte uteslutas att begränsningsändamålen i 2 kap. 24 § andra stycket regeringsformen i viss utsträckning skulle kunna vara tillämpliga på kriminella sammanslutningar. Det är t.ex. möjligt att ett kriminellt nätverk skulle kunna ha ett sådant våldskapital och en sådan tydlig och varaktig struktur i fråga om ledning, organisation, ordergivning och liknande att verksamheten skulle kunna anses vara av militär eller liknande natur. Föreningsfriheten skulle i så fall vara möjlig att begränsa när det gäller en sådan sammanslutning. Vidare är det möjligt att ett kriminellt nätverk – utöver brottslighet som normalt begås inom sådana sammanslutningar – även ägnar sig åt verksamhet som omfattas av begränsningsändamålen när det gäller terrorism eller rasism, med följderna att föreningsfriheten får begränsas. Regeringen instämmer emellertid i kommitténs bedömning att det står klart att grundlagsregleringen endast i mycket begränsad omfattning medger inskränkningar av föreningsfriheten i förhållande till sådana kriminella sammanslutningar som ägnar sig åt allvarlig organiserad brottslighet. Det innebär att det inte är möjligt för lagstiftaren att införa ett generellt förbud mot deltagande i en kriminell organisation eller annan kriminell gruppering.

Starka skäl talar för att utöka möjligheterna att begränsa föreningsfriheten

Regeringen anför vidare att en omfattande frihet för den enskilde att på olika sätt ta del i den samhälleliga opinionsbildningen, däribland att bilda och organisera sig i föreningar, är en nödvändig förutsättning för att ett styrelseskick ska kunna kallas demokratiskt. Skyddet för föreningsfriheten är således ett centralt inslag i fri- och rättighetsskyddet. En sänkt skyddsnivå för föreningsfriheten bör därför enligt regeringen endast komma i fråga om det finns starka skäl för detta.

Enligt kommittén ägnar sig de kriminella nätverken i stor utsträckning åt allvarlig brottslighet av systemhotande natur. Kommittén betonar i det sammanhanget de senaste årens utveckling där den organiserade brottsligheten

tagit sig allt grövre former, bl.a. genom stora ökningar av dödligt skjutvapenvåld och sprängdåd. Sådan brottslighet utgör ett allvarligt hot även mot personer utanför den kriminella miljön. Regeringen instämmer i kommitténs beskrivning av problemen. I likhet med kommittén anser regeringen också att den organiserade brottsligheten i förlängningen hotar grundläggande värden såsom demokrati, rättssäkerhet och tillit mellan människor samt mellan enskilda och stat.

Regeringen framhåller vidare att den brottslighet som de kriminella nätverken i stor utsträckning ägnar sig åt, i likhet med terrorism, ställer särskilda krav på ett öppet och demokratiskt samhälle. Det gäller bl.a. förmågan att vidta förebyggande åtgärder i form av straffrättsliga ingripanden. Precis som kommittén är inne på skulle en utökning av möjligheterna att begränsa föreningsfriheten i förhållande till kriminella sammanslutningar möjliggöra brottsbekämpande åtgärder som grundlagsregleringen i dag hindrar. Det som har diskuterats är i första hand möjligheten att kriminalisera deltagande i en kriminell organisation eller annan kriminell gruppering. Även andra straffrättsliga åtgärder skulle kunna bli aktuella, liksom andra former av begränsningar i organisationers rätt att verka, t.ex. genom bestämmelser om tvångsupplösning.

Regeringen anser i likhet med kommittén att det finns starka skäl för att utöka möjligheterna att begränsa föreningsfriheten i förhållande till kriminella sammanslutningar. Enligt regeringen väger skälen dessutom mycket tungt i förhållande till det intresse som enskilda har eller kan ha i att lagstiftaren inte får inskränka möjligheterna att bilda och delta i kriminella sammanslutningar (jfr prop. 2021/22:42 s. 18). Mot detta ska emellertid ställas risken för att utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten kan komma att användas av lagstiftaren på ett långtgående och inte avsett sätt, vilket i förlängningen kan skada det demokratiska styrelseskicket. Regeringen anser, i likhet med kommittén, att risken för ett kringgående av grundlagsskyddet är något som noga behöver beaktas vid utformningen av förslaget till utökade begränsningsmöjligheter. Regeringen vill dock framhålla att det inte handlar om att sänka skyddsnivån för föreningsfriheten generellt eller att göra några andra större förändringar i skyddet för denna frihet, utan att det handlar om en väl avgränsad utökning för att samhället ska kunna ingripa effektivt mot vissa former av organiserad brottslighet. Friheten för enskilda att sluta sig samman med andra för allmänna eller enskilda syften kommer även efter en grundlagsändring i linje med kommitténs förslag att vara mycket omfattande.

Vid en sammantagen bedömning anser regeringen att skälen för att utöka möjligheterna att begränsa föreningsfriheten i förhållande till kriminella sammanslutningar är starkare än de skäl som kan anföras mot en sådan ändring.

Utgångspunkter för avgränsningen av begränsningsändamålet

Regeringen bedömer alltså att det bör införas utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten i förhållande till kriminella sammanslutningar. Utgångspunkten vid utformningen av en sådan bestämmelse bör vara att den ska passa in i den systematik och regleringsmetod som används för regeringsformens fri- och rättighetsreglering. En bestämmelse som ger lagstiftaren utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten bör därför införas som en väl avgränsad komplettering till de redan befintliga begränsningsändamålen (jfr prop. 2021/22:42 s. 22). Ett nytt begränsningsändamål bör vidare utformas så att det inte går längre än vad som är nödvändigt för att möjliggöra den typ av begränsningar som motiverar ändringen. Vid utformningen av ett nytt begränsningsändamål ska det beaktas att grundlagsskyddet har sin största betydelse när den demokratiska samhällsordningen hotas av antidemokratiska röster inom landet eller när den, t.ex. vid krigsfara, utsätts för påfrestningar till följd av tryck utifrån. Det är främst i sådana situationer som det kan finnas risk för att de demokratiska institutionerna sviktar i omsorg om grundläggande fri- och rättigheter.

Regeringen instämmer i kommitténs bedömning att en ny bestämmelse därför bör täcka in och ge ett tydligt grundlagsstöd åt begränsningar i vanlig lag av föreningsfriheten i förhållande till kriminella sammanslutningar, men samtidigt vara så väl avgränsad som möjligt.

Begränsningsändamålet bör avse allvarlig brottslighet

Syftet med ett nytt begränsningsändamål är att göra det möjligt för lagstiftaren att införa åtgärder som begränsar föreningsfriheten i förhållande till kriminella nätverk och andra former av organiserad brottslighet. Regeringen anser att begränsningsändamålet behöver beskriva den brottslighet som ska omfattas av regeln och att begränsningsändamålet bör avse allvarlig brottslighet.

En rad remissinstanser har framfört att uttrycket allvarlig brottslighet är otydligt och inte ger någon vägledning om vilken typ av brott eller straffvärde som avses, vilket riskerar att skapa osäkerhet om hur bestämmelserna ska tolkas och tillämpas. Regeringen anför med anledning av remisskritiken att syftet med att kvalificera begränsningsändamålet till att endast avse allvarlig brottslighet är att det inte ska vara möjligt att genom begränsningar av föreningsfriheten ingripa mot varje form av brottslig verksamhet. Uttrycket markerar att det är en tröskel som lagstiftaren måste ta sig över innan begränsningsändamålet blir tillämpligt. Med allvarlig brottslighet avses här främst brottslighet som i vidsträckt mening hotar grundlagsskyddade värden eller statens våldsmonopol. Det kan t.ex. handla om brottslighet som direkt eller indirekt utgör ett hot mot människors trygghet och säkerhet eller utmanar samhällsviktiga funktioner. Effekterna kan uppstå på såväl lokal och regional som nationell nivå. Uttrycket allvarlig brottslighet bör förstås mot bakgrund av de skäl som motiverar införandet av begränsningsändamålet. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra begränsningar av föreningsfriheten i förhållande till kriminella nätverk och andra former av organiserad

brottslighet. I likhet med kommittén anser regeringen att det inte är lämpligt att i grundlagstexten införa en särskild definition av vilket slags brottslighet som avses med allvarlig brottslighet. Likaså instämmer regeringen i kommitténs bedömning att uttrycket allvarlig brottslighet inte bör knytas till brott med en viss straffskala, t.ex. att det måste vara föreskrivet fängelse i ett visst minsta antal år. Eftersom straffskalor för olika brott finns i den straffrättsliga regleringen skulle en sådan ordning innebära att omfattningen av uttrycket allvarlig brottslighet blir beroende av innehållet i vanlig lag. Uttryck som införs i regeringsformen bör ha en självständig innebörd i förhållande till vanlig lag. Grundlagstextens självständiga innebörd skänker också regleringen en beständighet över tid.

Kommittén anser att begränsningsändamålet behöver avgränsas ytterligare och föreslår att ett nytt begränsningsändamål ska omfatta allvarlig brottslighet som begås för att uppnå ekonomisk eller annan otillbörlig vinning.

Som kommittén påpekar får de kriminella nätverken i stor utsträckning sina inkomster genom narkotikabrottslighet och annan vinningsbrottslighet såsom rån och utpressning. Vidare utgör ekonomisk brottslighet, t.ex. storskalig bedrägeriverksamhet, en betydande del av den kriminella ekonomin. Den organiserade brottsligheten använder sig i dessa fall systematiskt av företag som verktyg för att begå brott. Regeringen instämmer i kommitténs bedömning att brottslighet som begås i syfte att uppnå ekonomisk vinning bör omfattas av begränsningsändamålet. Regeringen framhåller att det även förekommer annan brottslighet i denna miljö, bl.a. våldsbrott som syftar till att upprätthålla maktstrukturerna. Regeringen delar därför kommitténs uppfattning att begränsningsändamålet även bör omfatta den organiserade brottslighetens maktsträvanden. Några remissinstanser har påpekat att ordet vinning i straffrättsliga sammanhang har en ekonomisk innebörd och att ordet fördel därför bör övervägas som ett alternativ. Regeringen instämmer i remissinstansernas synpunkter och anser att begränsningsändamålet bör utformas så att det avser allvarlig brottslighet som begås i syfte att uppnå ekonomisk vinning eller annan otillbörlig fördel.

Regeringen anför vidare att en sammanslutning kan bedriva flera olika typer av verksamhet. För att bestämmelsen ska vara tillämplig krävs enligt förslaget att sammanslutningen ägnar sig åt den aktuella brottsligheten, vilket innebär att brottsligheten ska ingå som en del i sammanslutningens verksamhet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De föreslagna ändringarna i regeringsformen bör träda i kraft så snart som möjligt efter att lagförslaget kan förväntas bli slutligt antaget av riksdagen. Det innebär att lagändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2027. Regeringen bedömer att det inte behövs några övergångsbestämmelser.

Rätten till domstolsprövning

Regeringen anser inte att en grundlagsreglering om rätten till domstolsprövning bör utformas på det sätt som kommittén föreslår och gör därför bedömningen att förslaget inte bör genomföras. Regeringen anser att frågan bör utredas på nytt.

Motionerna

Grundlagsförslaget

I kommittémotion 2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 begärs att riksdagen avslår förslaget om att införa en möjlighet att begränsa rätten till abort för andra än svenska medborgare i 2 kap. 25 § första stycket 7 regeringsformen. Motionärerna anför att regeringen har valt att föreslå att begränsningar ska få göras genom vanlig lag i fråga om rätten att avbryta en graviditet för andra än svenska medborgare. Enligt motionärerna bör dock skyddet omfatta alla kvinnor, oavsett härkomst och medborgarskap.

Även i kommittémotion 2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 4 begärs att riksdagen avslår regeringens förslag till ändring i 2 kap. 25 § första stycket 7 regeringsformen. Motionärerna anför att förslaget om att kvinnor med utländska medborgarskap ska kunna undantas från grundlagsregleringen av aborträtten förefaller stå i strid med Europarätten. Det föreslagna undantaget är omotiverat och ska avslås.

I kommittémotion 2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2 begärs att riksdagen avslår förslaget till ändring i regeringsformen som syftar till att göra det möjligt att återkalla medborgarskap vid oriktiga eller vilseledande uppgifter eller annat otillbörligt handlande. Motionärerna framhåller bl.a. att regeringens förslag öppnar upp för olika starka medborgarskap, vilket riskerar att samhället dras isär ytterligare. Vidare anføres att den föreslagna bestämmelsen inte innebär något krav på att de oriktiga eller vilseledande uppgifterna ska ha lämnats medvetet eller med uppsåt, vilket innebär att inskränkningarna i medborgarskapsskyddet är långtgående. I samma motion yrkande 3 begärs att riksdagen avslår förslaget till ändring i regeringsformen som syftar till att göra det möjligt att återkalla medborgarskap om någon är dömd för ett brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen. Motionärerna befarar att regeringen, genom att gå längre än utredningen, öppnar upp för ett godtyckligt återkallande av medborgarskap, eftersom uttrycket brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen kommer att definieras genom vanlig lag och inte genom en brottskatalog i grundlagen.

Muharrem Demirok m.fl. (C) begär i kommittémotion 2025/26:3894 yrkande 1 att riksdagen antar regeringens förslag till ändring i 2 kap. 7 § regeringsformen med den ändringen att andra stycket 2 ska ha den lydelse som framgår av bilaga 1 till motionen. Motionärerna anför att regeringens förslag om återkallande av medborgarskap på grund av brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen inte har remissbehandlats i egentlig mening och att

förslaget i den delen måste avslås. Förslaget är inte tillräckligt genomlyst och saknar nödvändiga konsekvensanalyser, vilket är avgörande vid ingrepp i grundlagsfästa fri- och rättigheter. Därför bör utredningens förslag i stället införas.

I kommittémotion 2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 3 begärs att riksdagen avslår regeringens förslag om ändring i 2 kap. 7 § regeringsformen. Motionärerna anför att propositionen innehåller förslag om återkallelse av medborgarskap som innebär långtgående och principiellt problematiska inskränkningar av grundläggande fri- och rättigheter som de inte kan ställa sig bakom. Det är särskilt allvarligt att medborgarskap ska kunna återkallas vid brott som allvarligt skadar statens vitala intressen. Detta uttryck saknar en tydlig avgränsning och öppnar för en farlig normförskjutning där staten ges möjlighet att omdefiniera medborgarskapet över tid.

I samma motion yrkande 2 begärs att riksdagen avslår regeringens förslag om ändring i 2 kap. 24 § regeringsformen. Motionärerna anför att förslaget om att möjliggöra begränsningar av föreningsfriheten i förhållande till kriminella sammanslutningar präglas av otydliga begrepp, ett mycket stort tolkningsutrymme och betydande risker för rättssäkerheten och demokratin. När det gäller begränsningen av föreningsfriheten anser motionärerna inte heller att regeringen har visat att en begränsning är ett effektivt eller nödvändigt verktyg för att bekämpa organiserad brottslighet.

Skydd av aborträtten

I kommittémotion 2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att skyndsamt tillsätta en utredning för att säkerställa ett reellt grundlagsskydd för aborträtten. Motionärerna anför att det efter remissrundan stod klart att den lagstiftningstekniska utformningen av skyddet för aborträtten har allvarliga brister eftersom det saknas ett uttryckligt skydd av aborträtten i grundlagen. Regleringen hänvisar endast till abortlagen, vilket leder till att innehållet i grundlagen ska tolkas utifrån vad som stiftas i vanlig lag.

Även i kommittémotion 2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att aborträtten inte enbart ska ges ett formellt grundlagsskydd utan också ett reellt innehåll i linje med Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Motionärerna anser att det föreslagna grundlagsskyddet riskerar att bli alltför tunt i praktiken om lagstiftaren ges ett alltför stort utrymme att inskränka rättigheter genom vanlig lag.

I kommittémotion 2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 47 och i kommittémotion 2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 69 begärs tillkännagivanden om att aborträtten ska skyddas i regeringsformen. Även i kommittémotion 2025/26:3583 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 4 begärs att aborträtten ska grundlagsskyddas.

Återkallelse av medborgarskap

I kommittémotion 2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att skyndsamt tillsätta en utredning om hur återkallelse av medborgarskap vid viss allvarlig brottslighet på ett rättssäkert sätt kan utökas för att innefatta viss allvarlig brottslighet som begås inom ramen för kriminella nätverk.

Teresa Carvalho m.fl. (S) begär i kommittémotion 2025/26:3586 yrkande 110 ett tillkännagivande om återkallelse av medborgarskap vid allvarlig brottslighet. Motionärerna anför att de vill se en lösning som möjliggör återkallelse av medborgarskap för personer som begår den grävsta systemhotande kriminaliteten. En sådan grundlagsbestämmelse behöver dock samtidigt innehålla en begränsning så att inte vilket kriminellt eller oönskat beteende som helst kan ligga till grund för återkallelse.

I de likalydande motionerna 2025/26:2045 och 2025/26:3793 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) begärs tillkännagivanden om en översyn av möjligheten att dra in det svenska medborgarskapet för personer med dubbelt medborgarskap om de döms för grova brott i Sverige. I motion 2025/26:1730 av Boriana Åberg och Jan Ericson (båda M) begärs ett tillkännagivande om att överväga att granska svenska medborgarskap beviljade efter 2000 i syfte att vid dubbelt medborgarskap kunna återkalla det svenska medborgarskapet om det beviljats på felaktiga grunder.

Utvärdering av begränsningen av föreningsfriheten

I kommittémotion 2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska se till att lagändringen och kommande följdlagstiftning som innebär en begränsning av föreningsfriheten för sammanslutningar som ägnar sig åt allvarlig brottslighet för att nå ekonomisk vinning eller annan otillbörlig fördel ska utvärderas efter fem år. Motionärerna anför att det finns en legitim oro för att lagändringen på sikt kan hota fackföreningsrörelsen och folkrörelser. Den demokratiska organiseringen måste och ska skyddas. Ett sätt att säkerställa detta är att utvärdera effekten av grundlagsändringen, dels för att se om syftet uppnåtts, dels för att se om följdlagstiftningen fått andra oavsedda konsekvenser.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att rätten till abort och de intressen som den skyddar är av så stor betydelse att rättigheten bör komma till uttryck i grundlagen. Regeringen föreslår att rätten till abort införs i regeringsformen som en ny grundläggande fri- och rättighet och att grundlagsbestämmelsen utformas som ett krav på lagstiftaren att det ska finnas lagstiftning till skydd för aborträtten. Utskottet anser att regeringens förslag är väl avvägt och ställer sig bakom förslaget. Regeringen föreslår vidare att särskilda begränsningar ska få göras genom lag i fråga om rätten att avbryta en graviditet för andra än

svenska medborgare här i riket. Utskottet ser inte skäl att ifrågasätta kommitténs och regeringens bedömning att det inte kan uteslutas att det kan uppkomma behov av att genom bestämmelser i lag begränsa rätten att avbryta en graviditet för utländska medborgare. Utskottet ställer sig därför bakom förslaget även i denna del och noterar liksom regeringen att sådana föreskrifter behöver förhålla sig till EU-rätten.

Regeringen föreslår vidare att det ska bli möjligt att meddela föreskrifter om att det svenska medborgarskapet ska fråntas den som är medborgare i en annan stat och som har förvärvat medborgarskapet genom oriktiga eller vilseledande uppgifter eller genom annat otillbörligt handlande. I dag är det inte möjligt att återkalla ett beslut om medborgarskap som har meddelats på felaktiga grunder. Utskottet delar regeringens bedömning att det inte framstår som en rimlig ordning att beslut om att bevilja medborgarskap aldrig går att ompröva, oavsett hur stora bristerna är. Ett beslut som har tillkommit på grund av ett otillbörligt förfarande måste alltid kunna rättas till. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag även i denna del.

Utskottet ställer sig även bakom regeringens förslag om att det ska bli möjligt att meddela föreskrifter om att det svenska medborgarskapet ska fråntas den som är medborgare i en annan stat och som har dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen. Regeringens beredning vid framtagandet av propositionen i denna del har ifrågasatts under beredningen i utskottet. Enligt utskottet finns det dock inte skäl att vidta ytterligare beredningsåtgärder. Utskottet anser alltså att underlaget är tillräckligt för att riksdagen ska kunna ta ställning till förslaget.

Utskottet instämmer med regeringen att uttrycket brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen är väl avgränsat på så sätt att lagstiftarens möjligheter att meddela föreskrifter om fråntagande av medborgarskap inte blir mer långtgående än nödvändigt. Som regeringen framhåller är det en fördel att använda samma uttryck i regeringsformen som i medborgarskapskonventionen och att uttrycket ligger i linje med hur regleringen ser ut i våra nordiska grannländer.

Skyddet för föreningsfriheten är ett centralt inslag i fri- och rättighets-skyddet. Som regeringen framhåller bör begränsningar av föreningsfriheten därför endast komma i fråga om det finns starka skäl som talar för det. Som kommittén har framhållit ägnar sig de kriminella nätverken i stor utsträckning åt allvarlig brottslighet av systemhotande natur. Den organiserade brottsligheten tar sig allt grövre former, vilket utgör ett allvarligt hot även mot personer utanför den kriminella miljön. Utskottet anser mot denna bakgrund, i likhet med regeringen, att starka skäl talar för att utöka möjligheterna att begränsa föreningsfriheten i förhållande till kriminella sammanslutningar. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag att föreningsfriheten ska få begränsas när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt allvarlig brottslighet för att uppnå ekonomisk vinning eller annan otillbörlig fördel.

Sammantaget ställer sig utskottet bakom regeringens överväganden och förslag till ändringar i regeringsformen. Utskottet avstyrker därmed kommittémotionerna 2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 och 2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 4 om avslag på regeringens förslag om en möjlighet att begränsa rätten till abort för andra än svenska medborgare. Utskottet avstyrker vidare kommittémotion 2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 och kommittémotion 2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 3 om avslag på regeringens förslag om att införa en möjlighet att återkalla medborgarskap. Utskottet avstyrker även kommittémotion 2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1 om en annan utformning av bestämmelsen om att göra det möjligt att återkalla medborgarskap på grund av brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen. Utskottet avstyrker också kommittémotion 2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 2 om avslag på regeringens förslag om att möjliggöra begränsningar av föreningsfriheten.

Beslut om att ändra grundlag fattas genom två likalydande beslut. Genom det första beslutet antas grundlagsförslaget som vilande. Det andra beslutet får inte fattas tidigare än att det efter det första beslutet har hållits val till riksdagen i hela riket och den nyvalda riksdagen har samlats. Utskottet föreslår därför att riksdagen antar som vilande regeringens förslag till lag om ändring i regeringsformen.

Utskottet övergår nu till att behandla motionsyrkanden med förslag om tillkännagivanden till regeringen i frågor som anknyter till grundlagsförslaget.

I kommittémotionerna 2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 1 och 2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3 begärs tillkännagivanden om ett reellt grundlagsskydd för aborträtten. I sistnämnda motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att skyndsamt låta utreda hur bestämmelsen om återkallelse av medborgarskap vid viss allvarlig brottslig verksamhet på ett rättssäkert sätt kan utökas för att innefatta viss brottslighet som begås inom kriminella nätverk. Utskottet anser, som tidigare framgått, att regeringens förslag till grundlagsskydd av aborträtten är väl avvägt liksom förslaget till bestämmelse som möjliggör föreskrifter om återkallelse av medborgarskap under vissa närmare angivna förutsättningar. Utskottet ser därför inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av yrkandena. De avstyrks.

I kommittémotionerna 2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 47, 2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 69 och 2025/26:3583 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 4 begärs tillkännagivanden om att aborträtten ska grundlagsskyddas. Vidare begärs i kommittémotion 2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 110 och i motionerna 2025/26:2045 och 2025/26:3793 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) tillkännagivanden om att se över möjligheten att återkalla medborgarskap. Dessa yrkanden avstyrks med hänsyn till att de får anses tillgodosedda genom de föreslagna grundlagsändringarna.

I motion 2025/26:1730 av Boriana Åberg och Jan Ericson (båda M) yrkas att en granskning av svenska medborgarskap beviljade efter 2000 bör genomföras i syfte att kunna återkalla medborgarskap som beviljats på felaktiga grunder. Utskottet ser inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av yrkandet. Det avstyrks.

Utskottet finner inte heller skäl att ta något initiativ till en sådan utvärdering av begränsningen av föreningsfriheten som efterfrågas i kommittémotion 2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4. Yrkandet avstyrks.

Reservationer

1. Grundlagsförslaget, punkt 1 (V)

av Jessica Wetterling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag till lag om ändring i regeringsformen i de delar det avser 2 kap. 7 §,

b) antar som vilande regeringens förslag till lag om ändring i regeringsformen i övrigt med den ändringen att 2 kap. 25 § ska ha den lydelse som reservanten föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 3,

2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 4 och

2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3,

bifaller delvis proposition 2025/26:78 och motion

2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1 och

avslår motion

2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen föreslår ändringar i regeringsformen som syftar till att göra det möjligt att återkalla medborgarskap vid oriktiga eller vilseledande uppgifter eller annat otillbörligt handlande. Att frångå principen om att medborgarskapet är lika för alla skulle innebära genomgripande förändringar av den svenska medborgarskapsrätten. Vid första anblicken kan det tyckas rimligt att kunna återkalla medborgarskapet för en person som lämnar avgörande felaktiga uppgifter eller som handlar på ett otillbörligt sätt, t.ex. genom mutor eller bedrägeri. Likaså är det inte helt orimligt att en person som dömts för brottslighet som allvarligt hotar säkerheten i landet kan fråntas sitt medborgarskap. Det finns även en viss inbyggd skyddsmekanism i förslaget eftersom medborgarskapet enbart ska kunna fråntas den som har dubbelt medborgarskap, för att undvika statslöshet. Regeringens förslag öppnar dock upp för olika tolkningar och olika starka medborgarskap, vilket riskerar att dra isär samhället ytterligare. Det kan vidare ifrågasättas om förslaget om att barn ska kunna bli av med sitt medborgarskap på grund av uppgifter som föräldrarna lämnat är förenligt med barnkonventionen och Europakonventionen. Det kan vidare konstateras att regeringens förslag om att det svenska medborgarskapet ska kunna fråntas den som har dömts för brott som

allvarligt skadar Sveriges vitala intressen är mer omfattande än det förslag som 2023 års fri- och rättighetskommitté lade fram i sitt betänkande. Remissinstanserna har därmed inte fått möjlighet att ta ställning till det slutliga förslaget i propositionen, vilket är anmärkningsvärt. Det finns även en risk för att denna reglering öppnar upp för ett godtyckligt återkallande av medborgarskapet eftersom grundlagsbestämmelsen inte innehåller någon brottskatalog utan vad som omfattas av ”brott som allvarligt skada Sveriges vitala intressen” kommer att definieras i vanlig lag. Skyddet för medborgarskap kan därmed komma att urholkas väsentligt, vilket riskerar att skada vår demokrati. Mot denna bakgrund anser jag att riksdagen bör avslå de föreslagna ändringarna i regeringsformen som syftar till att göra det möjligt att återkalla medborgarskap.

Regeringen föreslår vidare att det ska införas en bestämmelse i regeringsformen som anger att den som är gravid har rätt att avbryta sin graviditet enligt bestämmelser som meddelas i lag, vilket jag står bakom. Skyddet bör omfatta alla kvinnor. Regeringen har dock valt att föreslå att begränsningar ska få göras genom vanlig lag i fråga om rätten att avbryta en graviditet för andra än svenska medborgare. Det finns visserligen redan i dag möjligheter till begränsningar i regeringsformen som gäller utländska medborgare, t.ex. när det gäller yttrandefriheten och demonstrationsfriheten. Detta är dock inte tillräckliga skäl för att även begränsa rätten till abort för utländska medborgare. Enligt min mening bör rätten att avbryta en graviditet vara lika för alla som befinner sig i Sverige, oavsett medborgarskap. Riksdagen bör därför avslå förslaget om att införa en möjlighet att begränsa rätten till abort för andra än svenska medborgare.

2. Grundlagsförslaget, punkt 1 (C)

av Muharrem Demirok (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar som vilande regeringens förslag till lag om ändring i regeringsformen med den ändringen att 2 kap. 7 och 25 §§ ska ha den lydelse som reservanten föreslår i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 1 och 4 samt

2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1,
bifaller delvis proposition 2025/26:78 och motionerna

2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 3 och

2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt
avslår motion

2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Det fanns en bred enighet i 2023 års fri- och rättighetskommitté om förslaget att införa en möjlighet till återkallelse av medborgarskap i de fall där medborgarskapet förvärvats på felaktiga grunder. Det fanns även en bred enighet om möjligheten att under vissa förutsättningar kunna återkalla medborgarskap för personer med dubbla medborgarskap som har gjort sig skyldiga till brott som allvarligt hotar rikets säkerhet eller som omfattas av Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion. Det är rimligt att medborgarskap som tilldelats på bedrägliga grunder ska kunna återkallas. Det är också rimligt att de som begått särskilt allvarliga brott mot vårt land inte kvarstår som svenska medborgare. Regeringen har dock valt att gå vidare med ett förslag som lades fram i ett särskilt yttrande i kommitténs betänkande, vilket inte har remissbehandlats i egentlig mening. Regeringens förslag innebär att det svenska medborgarskapet ska kunna fråntas den som dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen. Det framgår av de samlade remissvaren att remissinstanserna inte uppfattat att de särskilda yttrandena ska behandlas i remissvaren. Redan av den anledningen anser jag att förslaget måste avslås. Förslaget är inte tillräckligt genomlyst och saknar därför nödvändiga konsekvensanalyser och perspektiv som all lagstiftning förutsätts genomgå. Detta är en aspekt som dessutom är synnerligen avgörande vid grundlagsändringar som möjliggör långtgående ingrepp i förhållandet mellan enskilda och det allmänna, inte minst när föreskrifterna avser ingrepp i enskildas personliga förhållanden och grundlagsfästa fri- och rättigheter. Det är förvånande att regeringen tar så lättvindigt på grundläggande konstitutionella aspekter. Ett skäl till att förslaget som regeringen nu lagt fram inte kunde samla någon bred enighet under arbetet i kommittén var att den rättsliga expertisen uttryckte allvarliga betänkligheter när det gäller rättssäkerheten i uttrycket ”brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen”. Expertisen framhöll att bristen på förankring i den svenska lagstiftningssystematiken innebär stora tolknings- och tillämpnings-svårigheter, vilket öppnar upp för en bredare tillämpning än vad som avses. Enligt min mening bör därför kommitténs förslag införas i stället för regeringens förslag.

I propositionen föreslår regeringen vidare att kvinnor med utländska medborgarskap ska kunna undantas från det föreslagna grundlagsskyddet för rätten till abort. Som påpekats av flera remissinstanser förefaller regeringens förslag stå i strid med Europarätten, vilket i sig är grund för att avslå förslaget. Regeringen har inte heller kunnat motivera varför kvinnor med utländska medborgarskap ska kunna undantas från grundlagsskyddet. Att regeringen väljer att gå fram med en så ingripande lagstiftning, utan att vare sig kunna motivera dess behov eller ha genomfört en grundläggande rättslig konsekvensanalys är förbluffande. Enligt min mening är det föreslagna undantaget för kvinnor med utländska medborgarskap omotiverat och ska därför avslås.

3. Grundlagsförslaget, punkt 1 (MP)

av Jan Riise (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag till lag om ändring i regeringsformen i de delar det avser 2 kap. 7 och 24 §§,

b) antar som vilande regeringens förslag till lag om ändring i regeringsformen i övrigt.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3 samt

2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,

bifaller delvis proposition 2025/26:78 och motion

2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1 och

avslår motionerna

2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 4 och

2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att det ska bli möjligt att meddela föreskrifter om att det svenska medborgarskapet ska kunna fråntas den som är medborgare i en annan stat och som har förvärvat medborgarskapet på felaktiga grunder och vid viss allvarlig brottslighet. Enligt min mening är förslaget alltför långtgående. Särskilt allvarligt är det att regeringen föreslår att medborgarskap ska kunna återkallas vid brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen, vilket är en formulering som saknar tydlig avgränsning. En sådan formulering riskerar att leda till en farlig normförskjutning där staten ges en möjlighet att omdefiniera medborgarskapets innebörd över tid. Enligt min mening bör regeringens förslag i denna del därför avslås.

Regeringen föreslår vidare att föreningsfriheten ska kunna begränsas i förhållande till sammanslutningar som ägnar sig åt allvarlig brottslighet för att uppnå ekonomisk eller annan otillbörlig vinning. Jag delar regeringens uppfattning att den organiserade brottsligheten är ett allvarligt samhällsproblem. Regeringens förslag innebär dock ett principiellt skifte som inte är tillräckligt analyserat eller rättssäkert. Begreppen som regeringen föreslår ska införas i grundlagen, såsom allvarlig brottslighet, lämnar ett mycket stort tolkningsutrymme till lagstiftaren. Ett sådant tolkningsutrymme är särskilt problematiskt när det rör sig om en reglering i grundlag eftersom synen på vad som är allvarlig brottslighet kan förändras över tid. Förslaget riskerar att leda

till en godtycklig tillämpning och att legitima organisationer inom civilsamhället kan komma att omfattas av framtida inskränkningar. Jag anser inte heller att regeringen har kunnat visa att en begränsning av föreningsfriheten är ett effektivt eller nödvändigt verktyg för att bekämpa den organiserade brottsligheten. Regeringens förslag om att begränsa föreningsfriheten när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt allvarlig brottslighet för att uppnå ekonomisk vinning eller annan otillbörlig fördel bör därför avslås.

4. Skydd av aborträtten, punkt 2 (C)

av Muharrem Demirok (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3583 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 4 och

2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3 och

bifaller delvis motionerna

2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 47,

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 69 och

2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Förslaget om ett grundlagsskydd av aborträtten innebär att en ny bestämmelse införs i regeringsformen. Bestämmelsen är utformad som ett krav riktat till lagstiftaren med innebörden att den som är gravid ska ha rätt att avbryta sin graviditet enligt bestämmelser som meddelas i lag. Jag är positiv till att ett förslag till grundlagsstadgande har lämnats och står självklart bakom ansatsen, men anser att den föreslagna bestämmelsen är otillräcklig. Utredningens tillkortakommanden på grund av tidsbrist, och regeringens bristande förmåga att prioritera mer än en fråga, har nämligen visat sig få allvarliga konsekvenser för grundlagsregleringen av aborträtten. Efter remissrundan stod det klart att den lagtekniska utformningen har allvarliga brister eftersom det saknas ett uttryckligt skydd av aborträtten i grundlagen. Den föreslagna grundlagsbestämmelsen hänvisar endast till bestämmelser i vanlig lag. Eftersom förslaget innebär att grundlagen kommer att sakna ett egentligt och uttryckligt skydd för aborträtten, blir det i huvudsak innehållet i abortlagen som blir vägledande för hur rätten till abort ska tolkas. I och med att abortlagen kan ändras med enkel majoritet, och formerna för lagändring saknar de formella skyddsmekanismer som grundlagsändringar är föremål för, blir konsekvensen att grundlagsregleringen inte uppställer något egentligt skydd för omfattande

inskränkningar i aborträtten. Flertalet remissinstanser har påtalat detta och det är därför avgörande att regeringen skyndsamt tillsätter en utredning om hur grundlagsskyddet för aborträtten kan stärkas genom att ett uttryckligt skydd införs i regeringsformen.

5. Skydd av aborträtten, punkt 2 (MP)

av Jan Riise (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 1 och
bifaller delvis motionerna
2025/26:3583 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 4,
2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 47,
2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 69 och
2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag delar bedömningen att aborträtten bör ges ett uttryckligt skydd i regeringsformen. Ett sådant skydd markerar tydligt att rätten till abort är en grundläggande fri- och rättighet som inte kan göras illusorisk genom politiska svängningar. Samtidigt instämmer jag i de synpunkter som flera remissinstanser har framfört om att det föreslagna grundlagsskyddet riskerar att bli alltför tunt i praktiken om lagstiftaren ges alltför stort utrymme att inskränka rättigheten genom vanlig lag. Det är därför av stor vikt att regeringen i det fortsatta lagstiftningsarbetet säkerställer att aborträtten inte endast ges ett formellt utan också ett reellt innehåll i enlighet med Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.

6. Återkallelse av medborgarskap, punkt 3 (C)

av Muharrem Demirok (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 2,
bifaller delvis motionerna
2025/26:2045 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 110 och
2025/26:3793 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) samt
avslår motion
2025/26:1730 av Boriana Åberg och Jan Ericson (båda M).

Ställningstagande

Regeringens förslag om att det svenska medborgarskapet ska kunna fråntas den som dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen har inte varit föremål för någon egentlig remissbehandling. Förslaget är inte tillräckligt genomlyst och saknar därför nödvändiga konsekvensanalyser och perspektiv som all lagstiftning förutsätts genomgå. Detta är en aspekt som dessutom är synnerligen avgörande vid grundlagsändringar som möjliggör långtgående ingrepp i förhållandet mellan enskilda och det allmänna, inte minst när föreskrifterna avser ingrepp i enskildas personliga förhållanden och grundlagsfästa fri- och rättigheter. Det är förvånande att regeringen tar så lättvindigt på grundläggande konstitutionella aspekter. Förslaget som regeringen nu lagt fram kunde heller inte samla någon bred enighet under kommittéarbetet eftersom den rättsliga expertisen uttryckte allvarliga betänkligheter kring rättssäkerheten i formuleringen. Förslaget ansågs vidare öppna upp för en bredare tillämpning än vad som är syftet med förslaget. Enligt min mening bör en utredning tillsättas för att hitta en mer rättssäker formulering som möjliggör återkallelse av medborgarskap vid viss allvarlig brottslighet som begås inom ramen för kriminella nätverk.

7. Utvärdering av begränsningen av föreningsfriheten, punkt 4 (V)

av Jessica Wetterling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Regeringen föreslår en ändring i regeringsformen som innebär att föreningsfriheten ska få begränsas i vanlig lag när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt allvarlig brottslighet för att uppnå ekonomisk vinning eller annan

otillbörlig fördel. Syftet är att möjliggöra begränsningar av föreningsfriheten i förhållande till kriminella nätverk och andra former av organiserad brottslighet. Enligt min mening måste fokus ligga på att förhindra och bestraffa de brottsliga gärningar som enskilda själva eller tillsammans med andra begår, inte att kriminalisera enskildas tankar eller vilka organisationer de tillhör. Den organiserade brottsligheten är dock av allvarlig och systemhotande natur och ett av de största hoten mot demokratin, det fria utövandet av mänskliga rättigheter och den ekonomiska och sociala utvecklingen. Eftersom situationen är allvarlig är jag beredd att acceptera regeringens förslag. Det finns dock en legitim oro för att lagändringen på sikt kan hota fackföreningsrörelsen och folkrörelserna. Enligt min mening måste därför regeringen se till att ändringen i grundlagen och den kommande följdlagstiftningen som innebär en begränsning av föreningsfriheten utvärderas efter fem år.

Särskilt yttrande

Grundlagsförslaget, punkt 1 (S)

Jennie Nilsson (S), Mirja Räihä (S), Per-Arne Håkansson (S), Peter Hedberg (S) och Lena Malm (S) anför:

Vi har ställt oss bakom grundlagsförslagen och utskottets ställningstagande och vill för egen del tillägga följande.

En avgörande förutsättning för vårt stöd till ändringen som möjliggör återkallande av medborgarskap har varit att statslöshet undviks och att internationella konventioner beaktas fullt ut i den fortsatta lagstiftningsprocessen, bl.a. Europakonventionen, barnkonventionen och FN:s konvention om begränsning av statslöshet. Vi välkomnar att dessa krav kommer till uttryck i lagtexten.

När det gäller förslaget till begränsningar av föreningsfriheten vill vi framhålla vikten av att den kommande lagstiftningen utformas så att det blir tydligt vilka som kan omfattas och på vilka grunder. Lagstiftningen måste bli tydlig, förutsebar och rättssäker. Vi hade gärna sett ett tydligt förbud mot nazistiska organisationer. Vi vill vidare framhålla att den grundlagsskyddade föreningsfriheten och strejkrätten är av avgörande betydelse för facklig organisering. En viktig utgångspunkt för oss har därför varit att fackföreningarna inte kommer att omfattas av den kommande lagstiftningen. Vi kommer noga att följa utvecklingen och vid behov ta nödvändiga initiativ i andra sammanhang.

Avslutningsvis vill vi framhålla vikten av en fungerande sjukvård i hela landet så att aborter kan göras på jämlika grunder. Det är enligt oss även viktigt att sjukvårdspersonal inte ges möjlighet till samvetsfrihet och att tidsgränserna för när en person inte längre får genomföra abort inte sänks. Vi kommer noga att följa utvecklingen även när det gäller denna fråga.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:78 En grundlagsskyddad aborträtt samt utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten och rätten till medborgarskap:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i regeringsformen.

Följdmotionerna

2025/26:3893 av Jan Riise m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aborträtten inte enbart ska ges ett formellt grundlagsskydd utan också ett reellt innehåll, i linje med Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om ändring i 2 kap. 24 § regeringsformen.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag om ändring i 2 kap. 7 § regeringsformen.

2025/26:3894 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

1. Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i 2 kap. 7 § regeringsformen med den ändringen att andra stycket 2 ska ha den lydelse som framgår av bilaga 1.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en utredning om hur återkallelse av medborgarskap vid viss allvarlig brottslighet på ett rättssäkert sätt kan utökas för att innefatta viss allvarlig brottslighet som begås inom ramen för kriminella nätverk och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en utredning för att säkerställa ett reellt grundlagsskydd för aborträtten och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen avslår regeringens förslag till ändring i 2 kap. 25 § första stycket 7 regeringsformen.

2025/26:3895 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår förslaget om att införa en möjlighet att begränsa rätten till abort för andra än svenska medborgare i 2 kap. 25 § första stycket 7 regeringsformen.

2. Riksdagen avslår förslaget till ändring i regeringsformen som syftar till att göra det möjligt att återkalla medborgarskap vid oriktiga eller vilseledande uppgifter eller annat otillbörligt handlande.
3. Riksdagen avslår förslaget till ändring i regeringsformen som syftar till att göra det möjligt att återkalla medborgarskap om någon är dömd för ett brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska se till att lagändringen och kommande följdlagstiftning som innebär en begränsning av föreningsfriheten för sammanslutningar som ägnar sig åt allvarlig brottslighet för att nå ekonomisk vinning eller annan otillbörlig fördel ska utvärderas efter fem år och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:1730 av Boriana Åberg och Jan Ericson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att granska svenska medborgarskap beviljade efter 2000 och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2045 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att dra in det svenska medborgarskapet för personer med dubbelt medborgarskap om de döms för grova brott i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3583 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att absträtten ska grundlagsskyddas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

110. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återkallelse av medborgarskap vid allvarlig brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda absträtten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om aborträtten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3793 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att dra in det svenska medborgarskapet för personer med dubbelt medborgarskap om de döms för grova brott i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
regeringsformen

Häri genom föreskrivs i fråga om regeringsformen¹

dels att 2 kap. 7, 12, 13, 24 och 25 §§ ska ha följande lydelse,

dels att punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1976:871) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse,

dels att det närmast före 2 kap. 13 § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

7 §

Ingen svensk medborgare får landsförvisas eller hindras att resa in i riket.

Ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket får fråntas sitt medborgarskap. Det får dock föreskrivas att *barn under arton år i fråga om sitt medborgarskap ska följa föräldrarna eller en av dem.*

Ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket får fråntas sitt medborgarskap. Det får dock föreskrivas att *det svenska medborgarskapet ska fråntas den som är medborgare i en annan stat och som har*

1. förvärvat medborgarskapet genom oriktiga eller vilseledande uppgifter eller genom annat otillbörligt handlande, eller

2. dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen.

Det får vidare föreskrivas att barn som är under arton år i fråga om sitt medborgarskap ska följa föräldrarna eller en av dem, utom i de fall som avses i andra stycket 2.

Sådana föreskrifter som avses i andra stycket får inte stå i strid med Sveriges internationella åtaganden.

På sådana föreskrifter som avses i andra stycket ska 22 § första stycket, andra stycket första meningen och tredje stycket tillämpas.

12 §

Lag eller annan föreskrift får inte innebära att någon missgynnas därför att han eller hon tillhör en

Lag eller annan föreskrift får inte innebära att någon missgynnas

¹ Regeringsformen omtryckt 2022:1600.

minoritet med hänsyn till etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande eller med hänsyn till sexuell läggning.

1. därför att han eller hon tillhör en minoritet med hänsyn till etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande eller med hänsyn till sexuell läggning, eller

2. på grund av sitt kön, om inte föreskriften utgör ett led i strävanden att åstadkomma jämställdhet mellan kvinnor och män eller avser värnplikt eller motsvarande tjänsteplikt.

Rätt att avbryta en graviditet

13 §

Lag eller annan föreskrift får inte innebära att någon missgynnas på grund av sitt kön, om inte föreskriften utgör ett led i strävanden att åstadkomma jämställdhet mellan män och kvinnor eller avser värnplikt eller motsvarande tjänsteplikt.

Den som är gravid har rätt att avbryta sin graviditet enligt bestämmelser som meddelas i lag.

24 §

Mötesfriheten och demonstrationsfriheten får begränsas av hänsyn till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller demonstrationen eller till trafiken. I övrigt får dessa friheter begränsas endast av hänsyn till rikets säkerhet eller för att motverka farsot.

Föreningsfriheten får begränsas endast när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt eller understöder terrorism eller vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Föreningsfriheten får begränsas endast när det gäller sammanslutningar

1. som ägnar sig åt allvarlig brottslighet för att uppnå ekonomisk vinning eller annan otillbörlig fördel,

2. som ägnar sig åt eller understöder terrorism,

3. vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur, eller

4. vilkas verksamhet innebär förföljelse av en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

25 §

För andra än svenska medborgare här i riket får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om följande fri- och rättigheter:

1. yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten, föreningsfriheten och religionsfriheten (1 § första stycket),

2. skyddet mot tvång att ge till känna åskådning (2 § första meningen),
3. skyddet mot kroppsligt ingrepp *även i annat fall* än som avses i 4 och 5 §§, mot kroppsvsitation, husrannsakan och liknande intrång, mot intrång i förtroliga försändelser och meddelanden samt i övrigt mot intrång som innebär övervakning och kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (6 §),
4. skyddet mot frihetsberövande (8 § första meningen),
5. rätten till domstolsprövning av frihetsberövande av annan anledning än brott eller misstanke om brott (9 § andra och tredje styckena),
6. offentligheten vid domstolsförhandling (11 § andra stycket andra meningen),
7. författares, konstnärers och fotografers rätt till sina verk (16 §),
8. rätten att driva näring eller utöva yrke (17 §),
9. skyddet för forskningens frihet (18 § andra stycket), och
10. skyddet mot ingrepp på grund av åskådning (21 § tredje meningen).
- På sådana föreskrifter om särskilda begränsningar som avses i första stycket ska 22 § första stycket, andra stycket första meningen *samt* tredje stycket tillämpas.
3. skyddet mot *annat* kroppsligt ingrepp än som avses i 4 och 5 §§, mot kroppsvsitation, husrannsakan och liknande intrång, mot intrång i förtroliga försändelser och meddelanden samt i övrigt mot intrång som innebär övervakning och kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (6 §),
7. rätten att *avbryta en graviditet* (13 §),
8. författares, konstnärers och fotografers rätt till sina verk (16 §),
9. rätten att driva näring eller utöva yrke (17 §),
10. skyddet för forskningens frihet (18 § andra stycket), och
11. skyddet mot ingrepp på grund av åskådning (21 § tredje meningen).
- På sådana föreskrifter om särskilda begränsningar som avses i första stycket ska 22 § första stycket, andra stycket första meningen *och* tredje stycket tillämpas.

2. Utan hinder av 2 kap. 13 § behåller äldre föreskrifter, som innebär särbehandling på grund av kön, sin giltighet tills vidare. En sådan föreskrift får ändras, även om ändringen innebär fortsatt särbehandling.

2. Utan hinder av 2 kap. 12 § behåller äldre föreskrifter, som innebär särbehandling på grund av kön, sin giltighet tills vidare. En sådan föreskrift får ändras, även om ändringen innebär fortsatt särbehandling.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

BILAGA 3

Reservantens lagförslag (V)

Reservation 1 (förslagspunkt 1)

Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i
regeringsformen*Regeringens förslag**Reservantens förslag***2 kap.**

25 §

För andra än svenska medborgare här i riket får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om följande fri- och rättigheter:

1. yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten, föreningsfriheten och religionsfriheten (1 § första stycket),

2. skyddet mot tvång att ge till känna åskådning (2 § första meningen),

3. skyddet mot annat kroppsligt ingrepp än som avses i 4 och 5 §§, mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång, mot intrång i förtroliga försändelser och meddelanden samt i övrigt mot intrång som innebär övervakning och kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (6 §),

4. skyddet mot frihetsberövande (8 § första meningen),

5. rätten till domstolsprövning av frihetsberövande av annan anledning än brott eller misstanke om brott (9 § andra och tredje styckena),

6. offentligheten vid domstolsförhandling (11 § andra stycket andra meningen),

7. rätten att avbryta en graviditet
(13 §),

8. författares, konstnärers och fotografers rätt till sina verk (16 §),

9. rätten att driva näring eller utöva yrke (17 §),

10. skyddet för forskningens frihet (18 § andra stycket), och

11. skyddet mot ingrepp på grund av åskådning (21 § tredje meningen).

7. författares, konstnärers och fotografers rätt till sina verk (16 §),

8. rätten att driva näring eller utöva yrke (17 §),

9. skyddet för forskningens frihet (18 § andra stycket), och

10. skyddet mot ingrepp på grund av åskådning (21 § tredje meningen).

På sådana föreskrifter om särskilda begränsningar som avses i första stycket ska 22 § första stycket, andra stycket första meningen och tredje stycket tillämpas.

BILAGA 4

Reservantens lagförslag (C)

Reservation 2 (förslagspunkt 1)

Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i
regeringsformen*Regeringens förslag**Reservantens förslag***2 kap.**

7 §

Ingen svensk medborgare får landsförvisas eller hindras att resa in i riket.

Ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket får fråntas sitt medborgarskap. Det får dock föreskrivas att det svenska medborgarskapet ska fråntas den som är medborgare i en annan stat och som har

1. förvärvat medborgarskapet genom oriktiga eller vilseledande uppgifter eller genom annat otillbörligt handlande, eller

2. dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen.

Det får vidare föreskrivas att barn som är under arton år i fråga om sitt medborgarskap ska följa föräldrarna eller en av dem, utom i de fall som avses i andra stycket 2.

Sådana föreskrifter som avses i andra stycket får inte stå i strid med Sveriges internationella åtaganden.

På sådana föreskrifter som avses i andra stycket ska 22 § första stycket, andra stycket första meningen och tredje stycket tillämpas.

Ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket får fråntas sitt medborgarskap. Det får dock föreskrivas att det svenska medborgarskapet ska fråntas den som är medborgare i en annan stat och som har

1. förvärvat medborgarskapet genom oriktiga eller vilseledande uppgifter eller genom annat otillbörligt handlande, eller

2. dömts för brott som allvarligt hotar rikets säkerhet eller brott som omfattas av *Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion*.

Det får vidare föreskrivas att barn som är under arton år i fråga om sitt medborgarskap ska följa föräldrarna eller en av dem, utom i de fall som avses i andra stycket 2.

Sådana föreskrifter som avses i andra stycket får inte stå i strid med Sveriges internationella åtaganden.

På sådana föreskrifter som avses i andra stycket ska 22 § första stycket, andra stycket första meningen och tredje stycket tillämpas.

25 §

För andra än svenska medborgare här i riket får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om följande fri- och rättigheter:

1. yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten, föreningsfriheten och religionsfriheten (1 § första stycket),

2. skyddet mot tvång att ge till känna åskådning (2 § första meningen),

3. skyddet mot annat kroppsligt ingrepp än som avses i 4 och 5 §§, mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång, mot intrång i förtroliga försändelser och meddelanden samt i övrigt mot intrång som innebär övervakning och kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (6 §),

4. skyddet mot frihetsberövande (8 § första meningen),

5. rätten till domstolsprövning av frihetsberövande av annan anledning än brott eller misstanke om brott (9 § andra och tredje styckena),

6. offentligheten vid domstolsförhandling (11 § andra stycket andra meningen),

7. rätten att avbryta en graviditet
(13 §),

8. författares, konstnärers och fotografers rätt till sina verk (16 §),

9. rätten att driva näring eller utöva yrke (17 §),

10. skyddet för forskningens frihet (18 § andra stycket), och

11. skyddet mot ingrepp på grund av åskådning (21 § tredje meningen).

På sådana föreskrifter om särskilda begränsningar som avses i första stycket ska 22 § första stycket, andra stycket första meningen och tredje stycket tillämpas.

7. författares, konstnärers och fotografers rätt till sina verk (16 §),

8. rätten att driva näring eller utöva yrke (17 §),

9. skyddet för forskningens frihet (18 § andra stycket), och

10. skyddet mot ingrepp på grund av åskådning (21 § tredje meningen).